

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В ПЕРІОД СВІТОВОЇ КРИЗИ

доц. Лукаш О.А., студент Лобуцько О.Д.

Зовнішня торгівля – основна форма міжнародних економічних відносин, оскільки включає торгівлю не лише товарами в речовому розумінні цього слова, але і самими різноманітними послугами (транспортними, фінансовими, послугами для бізнесу, туристичними та ін.). Сьогодні вона є особливо важливим чинником економічного росту як національного, так і світового господарства в цілому. Тому питання аналізу причин та наслідків економічної кризи для вітчизняної економіки і перспектив розвитку зовнішньої торгівлі здобувають зараз особливу актуальність. В умовах світової фінансової кризи особливої уваги заслуговує дослідження обсягів зовнішньої торгівлі України. Погіршення сальдо торговельного балансу та зменшення припливу інвестицій може призвести до макроекономічної дестабілізації в країні.

Кризисні явища в тій або іншій мірі торкнулися практично всіх країн. Україна виявилася особливо уразливою, що і привело її в одного з «лідерів», що найбільш постраждали від світової фінансової кризи. Зокрема, у перший місяць 2009 р. обсяги зовнішньої торгівлі України скоротилися майже вдвічі, а темпи падіння зовнішньоторговельного обігу в 1,5 раза випереджають темпи падіння внутрішнього виробництва.

До основних причин нестабільності товарообігу в Україні можна віднести:

1. Світова криза, що викликає за собою зниження темпів виробництва найбільш важливих галузей України.
2. Інтеграція України в світову економіку – близько 60% ВВП.
3. Рух капіталів, що робить основний вплив на валютний курс в Україні.
4. Нестабільність урядової структури, боротьба за владу.
5. Нескоординованість дій правління держави відносно ліквідації наслідків світової кризи.
6. Неefективне використання позик зарубіжних організацій і держав.

Криза безпосередньо вплинула на обсяги зовнішньої торгівлі в Україні. Згідно даних державного комітету статистики обсяги

зовнішньої торгівлі України мають тенденцію до зменшення. Обсяг експорту товарів та послуг України за 2009р. становив 49223,7 млн. дол. США, імпорту – 50604,4 млн. дол. Порівняно з 2008р. експорт склав 62,5%, а імпорт – 55%. Від'ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу становило 1380,7 млн. дол.

Обсяг експорту товарів України за 2009р. становив 39702,9 млн. дол. США і по відношенню до 2008р. склав 59,3%, імпорту – відповідно 45435,6 млн. дол. та 53,1%. Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 5732,7 млн. дол. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,87 (проти 0,78 у 2008р.).

Що ж стосується обсягів експорту та імпорту послуг, то результати залишаються не втішними. Тільки за перший квартал 2009 року обсяги як експорту так і імпорту зменшилися майже у три рази у порівнянні з першим кварталом 2008 року. Обсяг експорту зовнішньої торгівлі послугами України у 2009р. становив 9520,8 млн. дол. США і по відношенню до 2008р. склав 81,1%, імпорту – відповідно 5168,8 млн. дол. та 79,9%. Додатне сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 4352 млн. дол. (у 2008р. – 5273,3 млн. дол.). Порівняно з 2008р. обсяги імпорту послуг майже з усіх найбільших торгових країн-партнерів зменшилися.

Варто також зазначити, що в одній з найосновніших галузей української економіки - металургійній спостерігається скорочення обсягів експорту (найбільше в світі падіння виробництва в четвертому кварталі 2009 року - 37% в порівнянні з липнем цього ж року). Спад українського експорту продукції металургії і машинобудування знаходиться на максимальному рівні.

Для того щоб запобігти спаду товарообороту між Україною та іншими країнами необхідно розвивати внутрішній ринок, стабілізувати курс національної валюти, позбутися протекціоністських заходів (встановлення мита, квот), що перешкоджають вільній торгівлі, надати державну допомогу малим та середнім підприємствам, необхідна часткова націоналізація комерційних банків; зобов'язання банків, яким була надана державна допомога, у пріоритетному порядку кредитувати стратегічні галузі економіки; підтримка експортерів промислової продукції окремих стратегічних галузей (наприклад, машинобудування, металургії, АПК тощо) та ін.